

Welkom bij
“Anders werken
bij Wassen”

Samen
richting
geven

aan ouderenzorg
in Brabant

Initiatief van

**Transmuraal
Zorgnetwerk**
West-Brabant Oost

Sprintkernteam als drijvende kracht achter de nieuwe aanpak

Inhoudsdeskundige professionals

• Angelle Schapendonk	wijkverpleegkundige	Mijzo
• Ilse Somers	wijkverpleegkundige	Thebe
• Mascha van Rijsbergen	wijkverpleegkundige	De Wever
• Daniëlle van de Meeberg	wijkverpleegkundige	Egala Zorg
• Nienke Oerlemans	ergotherapeut	Thebe
• Evelien Wieërs	ergotherapeut	Mijzo

Ondersteunend

• Marieke Dooremalen	contentontwikkelaar
• Elzelien Goossens	communicatieadviseur
• Ellen Struijcken	projectleider

Programma vandaag

➔ Schetsen kader nieuwe klantreis Wassen

Nieuwe klantreis

Toelichting ontwikkelde materialen

Hoe nu verder?

Waarom nieuwe klantreis Wassen?

- Toekomstige uitdagingen zijn groot:
 - Meer en complexere zorgvraag
 - Afname zorgprofessionals en mantelzorgers
- De praktijk -> dat kan anders!
- Oplossing -> nieuwe werkwijze gericht op meer zelfredzaamheid en efficiënter werken.
- Succes sprint oogdruppelen, zwachtelen en steunkousen.
- 23-40% van de thuiszorgtijd besteed aan wassen (incl. aankleden); jaarlijks landelijk 3.050 Fte voor wassen, 210 miljoen euro. (*Bron: Verkenning IFOZ*).
Onze regio ongeveer 150 Fte

Waarom is wassen belangrijk?

Onder wassen verstaan we: wassen aan de wastafel en douchen.

Hygiëne is
basisbehoefte van
mensen

Onfris zijn heeft
sociale impact.
Frisheid draagt bij
aan zelfvertrouwen

Zalf is alleen effectief
op een schone huid

Voorkomt smetten en
wonden

Voorkomt
schimmelinfecties en
ontstekingen

Zorgt soms voor
pijnverlichting

Hoe hebben we het aangepakt?

Vergaren
informatie huidige
klantreis en
bepalen focus

Ophalen input
cliënten.
En input
professionals
tijdens sprintdag

Ontwikkelen en
verfijnen reis

Ontwikkelen
materialen

Lancering
nieuwe klantreis

Focus op doelgroep

1. Mensen die thuis wonen.
2. Die nog niet in zorg zijn voor wassen (mag wel).
3. Die zich niet meer zelfstandig kunnen wassen. Dit kan tijdelijk of permanent zijn.

Zes redenen waarom hulp bij wassen nodig kan zijn

Bewegings-
beperking
door verlies
kracht,
stijfheid,
pijn of
evenwicht

Mensen met
overgewicht

Cognitieve
problemen

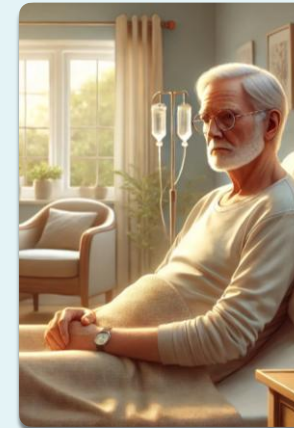
Angst om te
vallen

Bepaalde
energie-
balans

Terminale
fase

Opgehaalde knelpunten

Weinig inzet technologie en hulpmiddelen

Indicatie wordt snel afgegeven en weinig bijgesteld

Boodschap 'wijkverpleging komt u x keer per week wassen' wordt gegeven

Nauwelijks informatie van arts aan wijkverpleging over situatie cliënt

Irrealistische verwachtingen van cliënt of mantelzorger

Kennis ergo te weinig benut. En daarnaast zijn uren ergo's schaars

Cliënt wil zelfstandigheid behouden of schaamt zich om zich te laten wassen

Wassen is fysiek belastend voor cliënt en/ of wijkverpleging

Verskil in inzicht wijkverpleging wat wel/niet tot 'wassen' behoort

Shopper door cliënt bij VVT-organisaties

Programma vandaag

Schetsen kader nieuwe klantreis Wassen

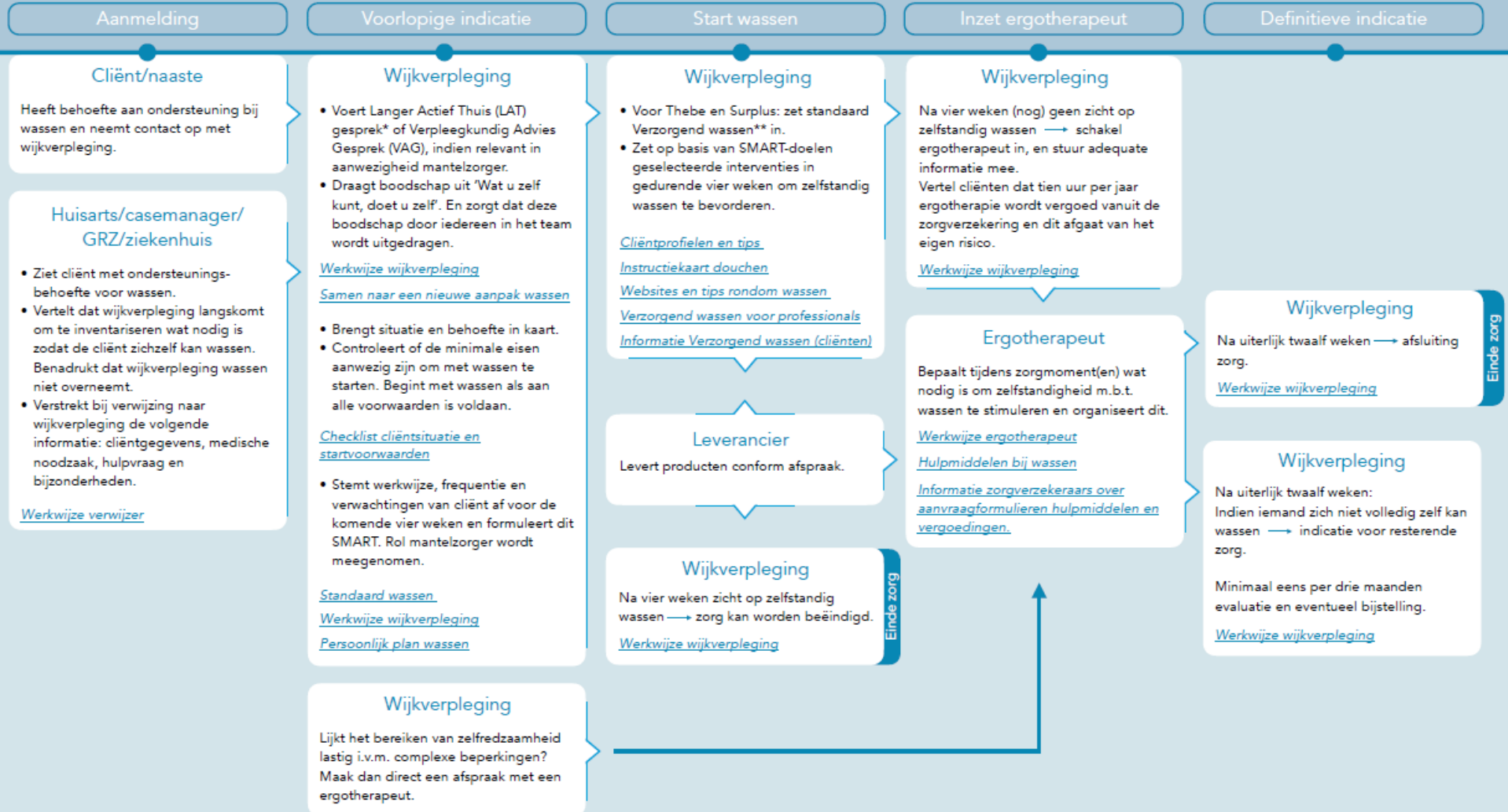
➔ Nieuwe klantreis

Toelichting ontwikkelde materialen

Hoe nu verder?

Klantreis wassen

* Bij LAT zijn op bepaalde onderdelen andere afspraken gemaakt. Zo wordt direct een ergotherapeut ingeschakeld. En worden naast wassen ook aanvullende doelen opgesteld om zelfredzaamheid van de cliënt te vergroten.

** Voor andere organisaties is dit alleen mogelijk wanneer de cliënt Verzorgend wassen zelf bekostigt.

Knelpunten versus oplossingen (1)

Van

Nauwelijks informatie van verwijzer wordt verstrekt over situatie cliënt

Boodschap 'wijkverpleging komt u ... keer per week wassen' wordt gegeven

Weinig inzet technologie en hulpmiddelen

- Irrealistische verwachtingen van cliënt
- Verschil in inzicht wijkverpleging
- Shoppen door cliënt

Naar

Informatie wordt bij verwijzing gegeven:
hulpvraag, medische noodzaak,
bijzonderheden

Heldere boodschap in de hele keten
'wvk bekijkt hoe u uzelf kunt wassen'

- Wijkverpleging zet deze standaard in
- Inzet ergotherapeut na vier weken

Uniforme afspraken in de hele regio
(Standaard wassen)

Knelpunten versus oplossingen (2)

Van

Afgegeven indicatie wordt weinig bijgesteld

Cliënt wil zelfstandigheid behouden of schaamt zich om zich te laten wassen

Wassen is fysiek belastend voor cliënt en/of wijkverpleging

Kennis ergo te weinig benut
Beperkt aantal ergo's in de regio

Naar

Eerst indicatie voor vier weken, dan tot twaalf weken en daarna pas definitief

Sneller toewerken naar zelfstandigheid door inzet tips door wijkverpleging en inschakelen ergotherapeut.

- Pas gaan starten als basisvoorwaarden aanwezig zijn
- Inzet Verzorgend wassen/hulpmiddelen

Informatie van ergo gebundeld in handout Ergo na vier weken inzetten (niet direct)

Programma vandaag

Schetsen kader nieuwe klantreis Wassen

Nieuwe klantreis

➔ Toelichting ontwikkelde materialen

Hoe nu verder?

Toolbox voor professionals en cliënten

Cliënten

- Persoonlijk plan wassen
- Instructiekaart douchen
- Websites met tips wassen
- Informatie Verzorgend wassen

T.b.v. wijkverpleging

- Werkwijze wijkverpleging
- Checklist cliëntsituatie en startvoorwaarden wassen
- Standaard wassen
- Tips per cliëntprofiel
- Samen naar een nieuwe aanpak wassen
- Verzorgend wassen voor professionals

Ergotherapeuten

- Werkwijze ergotherapeuten
- Hulpmiddelen bij wassen
- Overzicht vergoedingen en verwijsbrieven

Overige

- Werkwijze verwijzers
- Boodschap voor alle professionals

Persoonlijk plan wassen

Stappen en afspraken

Samen werken aan uw zelfstandigheid

De wijkverpleging ondersteunt u bij het (weer) zoveel mogelijk zelfstandig wassen. Samen maken we afspraken die aansluiten op uw situatie. In deze folder leest u wat u kunt verwachten en leggen we onze afspraken vast.

Stappenplan wassen

Uw situatie bespreken

We bekijken samen uw mogelijkheden en wat u nodig heeft om zelfstandig en comfortabel te kunnen wassen.

Afspraken maken

We maken concrete afspraken over hoe wij u ondersteunen en welke tips of hulpmiddelen we inzetten.

Evaluatie na vier weken

Na vier weken bespreken we hoe het gaat en bekijken we of aanpassingen nodig zijn.

Inzet ergotherapeut

Als zelfstandig wassen lastig blijkt, kijkt een ergotherapeut mee tijdens één of meerdere zorgmoment om u gericht advies te geven.

Evaluatie na twaalf weken

Na twaalf weken bespreken we opnieuw uw situatie en maken we afspraken voor de langere termijn.

Op de achterzijde vindt u uw persoonlijk plan. Het helpt om de stappen naar zelfstandigheid goed vast te leggen en regelmatig te evalueren. Mocht u tussentijds vragen hebben, neem dan contact op met de wijkverpleging.

Uw persoonlijke afspraken

Algemeen

Datum start zorg:

Contactgegevens wijkverpleging:

Naam:

Telefoonnummer:

Afspraken eerste vier weken

Uw doelen

.....

.....

Afspraken over inzet hulpmiddelen

- Welke hulpmiddel(en):
- Wanneer en hoe in te zetten:

Overige afspraken

.....

.....

Afspraken over ondersteuning door mantelzorgers

.....

.....

Evaluatie na vier weken

Evaluatiedatum:

Vervolgafspraken na vier weken:

.....

.....

Inzet ergotherapeut (indien van toepassing)

Datum meekijken ergotherapeut:

Afspraken na bezoek ergotherapeut:

.....

.....

Evaluatie na twaalf weken

Evaluatiedatum:

Vervolgafspraken:

.....

.....

Stappenplan

Stappen uit de klantreis uitgelegd.

Afspraken

- Contactpersoon
- Acties eerste vier weken
- Inzet hulpmiddelen/mantelzorg
- Evaluatie
- Inzet ergotherapeut

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van

Toolbox

Clënten

Instructiekaart douchen

Instructiekaart douchen

-

Leg schone kleding klaar
-

Pak een handdoek
-

Zet zeep en shampoo klaar
-

Doe je kleding uit
-

Zet de douche aan en controleer de temperatuur
-

Stap voorzichtig in de douche
-

Gebruik zeep en was je lichaam
-

Doe shampoo in je haar en spoel het uit
-

Zet de douche uit
-

Droog je af met een handdoek
-

Trek schone kleding aan
-

Ruim op en doe je handdoek in de wasmand

Instructiekaart zittend douchen

-

Leg schone kleding klaar
-

Pak een handdoek
-

Zet zeep en shampoo klaar
-

Doe je kleding uit
-

Zet de douche aan en controleer de temperatuur
-

Stap voorzichtig in de douche
-

Gebruik zeep en was je lichaam
-

Doe shampoo in je haar en spoel het uit
-

Zet de douche uit
-

Droog je af met een handdoek
-

Trek schone kleding aan
-

Ruim op en doe je handdoek in de wasmand

Instructiekaart voor stappen van het douchen.

Vooraf voor mensen met cognitieve problemen.

Er is zowel een staande als een zittende variant.

De picto's kunnen door de professional in de juiste volgorde worden geplaatst wanneer nodig (knippen en plakken).

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van

Toolbox

Clënten

Websites met tips wassen

Websites

Met tips rondom wassen

Deze flyer geeft een overzicht van nuttige links met praktische tips en informatie over hoe wassen comfortabel, efficiënt en veilig kan worden uitgevoerd. De links naar www.hulpmiddelenwijzer.nl van Vilans bieden tips en hulpmiddelen die zelfstandig wassen kunnen ondersteunen. Op de website www.samerbecaterhuis.nl staan instructievideo's die mantelzorgers laten zien hoe zij hun naaste kunnen helpen bij het wassen. Deze websites kunnen, waar relevant, gedeeld worden met cliënten en/of mantelzorgers om hen te ondersteunen in de stap naar zelfstandig en/of samen wassen.

Scan de QR-codes met je telefoon. Of klik op de onderstreepte link in de titel van de tegel.

Bovenlichaam Tips voor wassen	Rug Tips voor wassen	Onderarm en hand Tips voor wassen
Onzeels Tips voor wassen	Voeten Tips voor wassen	Veilig in bad Tips voor veilig een bad nemen
Haren wassen Tips haren wassen	Haarwasbak Tips haren wassen	Veilig met de kraan Tips gebruik kraan
Veilig douchen Tips voor douchen	Douchekop Tips voor douchen	Tips douchen Tips voor douchen

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van **ZORGNETWERK** Wiltens-Straatweg en **Transmuraal Zorgnetwerk** West-Brabant Oost

Websites

Met tips rondom wassen

Deze flyer geeft een overzicht van nuttige links met praktische tips en informatie over hoe wassen comfortabel, efficiënt en veilig kan worden uitgevoerd. De links naar www.hulpmiddelenwijzer.nl van Vilans bieden tips en hulpmiddelen die zelfstandig wassen kunnen ondersteunen. Op de website www.samerbecaterhuis.nl staan instructievideo's die mantelzorgers laten zien hoe zij hun naaste kunnen helpen bij het wassen. Deze websites kunnen, waar relevant, gedeeld worden met cliënten en/of mantelzorgers om hen te ondersteunen in de stap naar zelfstandig en/of samen wassen.

Scan de QR-codes met je telefoon. Of klik op de onderstreepte link in de titel van de tegel.

Hulpmiddelen hoeft hulpmiddelen	Lichaam bereiken hoeft hulpmiddelen	Veilig staan/ zitten hoeft hulpmiddelen
Onderlichaam drogen Tips voor afdrogen	Voeten afdrogen Tips voor afdrogen	Haren drogen Tips voor afdrogen
Wassen wastafel Tips mantelzorgers	Onderlichaam op bed Tips mantelzorgers	Bovenlichaam op bed Tips mantelzorgers
Wassen op bed Tips mantelzorgers	Douchen met badplank Tips mantelzorgers	Persoonlijke verzorging Tips bij demerits

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van **ZORGNETWERK** Wiltens-Straatweg en **Transmuraal Zorgnetwerk** West-Brabant Oost

In deze flyer vind je

1. websites met handige tips voor cliënten om zichzelf te wassen, douchen en afdrogen.

2. linken naar filmpjes met uitleg over hoe de mantelzorgers zijn naaste kan ondersteunen bij het wassen, afdrogen en douchen.

Geef deze tips aan de client of mantelzorgers.

Informatie over Verzorgend wassen

Verzorgend wassen gebeurt met een speciaal washandje waarin een lotion is verwerkt. Dit noemen we ook wel wassen-zonder-water. Met deze washandjes kunt u uzelf, of kan een zorgprofessional u wassen zonder water en zeep. Afdrogen is nauwelijks nodig. De lotion in de washandjes droogt snel op. Verzorgend wassen zorgt voor een goede reiniging en verzorging van uw huid.

Welke voordelen heeft Verzorgend wassen?

- Vaak wassen met water en zeep kan uw huid uitdrogen en kwetsbaar maken. Er is dan sneller risico op infecties. Ook zeeprestjes kunnen voor irritatie zorgen. Bij Verzorgend wassen is dit risico veel minder aanwezig.
- Uw huid heeft na het wassen vaak geen olie of zalf meer nodig. In de washandjes zit lotion, die uw huid voedt en niet uitdroogt.
- Het is makkelijker om uzelf (deels) te wassen.
- Het is minder belastend voor u, waardoor u meer energie overhoudt voor andere activiteiten.
- Omdat u geen handdoeken en washandjes gebruikt, heeft u minder was voor de wasmachine.

Hoe werkt Verzorgend wassen?

- Verzorgend wassen gebeurt met een speciaal washandje.
- Het washandje wordt op kamertemperatuur gebruikt of kan indien gewenst worden opgewarmd in de magnetron.
- Het wassen kan plaatsvinden op bed of bij de wastafel.
- Afdrogen is meestal niet nodig. Bij huidplooien kan het nodig zijn de huid droog te deppen.
- Het washandje gaat na gebruik in de afvalbak.

Is het schadelijk voor het milieu?

Onderzoek laat zien dat deze washandjes minder schadelijk zijn voor het milieu dan wassen met water en zeep.

In deze flyer wordt kort uitgelegd wat Verzorgend wassen is en wat de voordelen zijn voor de cliënt.

Verzorgend wassen gebeurt met speciale washandjes.

Afdrogen is nauwelijks nodig, omdat de lotion in de washandjes snel opdroogt.

Verzorgend wassen biedt een goede reiniging en verzorging van de huid.

Toolbox voor professionals en cliënten

Cliënten

- Persoonlijk plan wassen
- Instructiekaart douchen
- Websites met tips wassen
- Informatie Verzorgend wassen

T.b.v. wijkverpleging

- Werkwijze wijkverpleging
- Checklist clientsituatie en startvoorwaarden wassen
- Standaard wassen
- Tips per cliëntprofiel
- Samen naar een nieuwe aanpak wassen
- Verzorgend wassen voor professionals

Ergotherapeuten

- Werkwijze ergotherapeuten
- Hulpmiddelen bij wassen
- Overzicht vergoedingen en verwijsbrieven

Overige

- Werkwijze verwijzers
- Boodschap voor alle professionals

De stappen in de klantreis worden toegelicht voor de wijkverpleging.

Werkwijze wijkverpleging

Kernboodschap wijkverpleging

1. **"Wat u zelf kunt, doet u zelf"**. Indien nodig met ondersteuning van hulpmiddelen, technologie, mantelzorgers en/of andere disciplines.
2. De wijkverpleging ondersteunt tijdelijk, gericht op zelfredzaamheid.
3. Start met wassen wanneer de minimale randvoorwaarden aanwezig zijn (bijvoorbeeld toegankelijke ruimte, hulpmiddelen).
4. Evalueer na vier weken. Maak daarna afspraken voor een periode van twaalf weken. Bekijk na twaalf weken opnieuw wat nodig is.

Stappen

1. **Telefonische intake**
 - Plan een afspraak in voor een Langer Actief Thuis (LAT)-gesprek of een Verpleegkundig Advies Gesprek (VAG).
 - Herhaal de boodschap "De wijkverpleging komt bij u langs om te bespreken hoe u zichzelf – eventueel met hulp – kunt wassen".
2. **Brengt situatie in kaart tijdens een huisbezoek**
 - Voer een VAG/LAT gesprek, indien relevant in aanwezigheid van een mantelzorger. Schakel in het geval van de LAT-aanpak direct de ergotherapeut in.
 - Als er meerdere doelen uit het LAT-gesprek of het VAG naar voren komen, worden die ook opgepakt. Dit valt buiten de scope van deze klantreis.
 - Gebruik de notitie '[Checklist cliëntsituatie en startvoorwaarden](#)' om het volgende in beeld te brengen:
 - Hulpvraag en beperkingen.
 - Huidige gewoontes en behoefte cliënt.
 - Mate van zelfredzaamheid bij de verschillende handelingen.
 - Aanwezige hulpmiddelen.
 - Mogelijkheden mantelzorger.
 - Beschrijving doucheruimte.
 - Check de minimale eisen om het wassen op te kunnen starten via de flyer '[Checklist cliëntsituatie en startvoorwaarden](#)'.
 - Stem werfwijze, frequentie en verwachtingen van cliënt af voor de komende vier weken. Stelt SMART-doelen op. Neem de rol van de mantelzorger mee.
 - Bepaal of de inzet van een ergotherapeut direct nodig is. Dit is het geval bij LAT of wanneer er sprake is van een complexe beperking. Zo ja, betrek deze dan bij één of meerdere zorgmomenten. Verstrek bij het inschakelen van de ergotherapeut de volgende informatie:
 - Hulpvraag en beperkingen.
 - Acties die al ondernomen zijn en resultaten.
 - Aanwezige hulpmiddelen.Informeer de cliënt dat maximaal tien uur ergotherapie per jaar door de zorgverzekeraar wordt vergoed en dat dit afgaat van het eigen risico.

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van

Werkwijze wijkverpleging

Kernboodschap wijkverpleging

3. **Communicatie naar de cliënt**
 - Zorg dat je als team op één lijn zit in de communicatie richting cliënt. Zie flyer '[Samen naar een nieuwe aanpak wassen](#)'.
 - Benadruk de boodschap: "Wat u zelf kunt, doet u zelf".
 - Maak afspraken over de inzet van zorg. De '[Standaard wassen](#)' geldt daarin als uitgangspunt.
 - Bespreek verwachtingen naar de cliënt en waar relevant naar de mantelzorger. Zoals over klaarleggen en opruimen van spullen door cliënt zelf of mantelzorger.
 - Geef een indicatie af voor vier weken.
4. **Start wassen (vier weken)**
 - Start met wassen en stimuleer de cliënt – eventueel met ondersteuning mantelzorger – om zelf zoveel mogelijk handelingen uit te voeren.
 - Informeer de cliënt en gebruik waar nodig de flyer '[Websites met tips rondom wassen](#)'.
 - Zet de geselecteerde interventies in om zelfredzaamheid te bevorderen (zie '[Cliëntprofielen en tips](#)').
 - Thebe en Surplus zetten bij cliënten standaard Verzorgend wassen in. Dit zijn kant-en-klare hygiënische washandjes die zowel wassen met water en zeep, als het drogen en hydrateren vervangen. Voor andere organisaties is dit alleen mogelijk wanneer de cliënt Verzorgend wassen zelf bekostigt. Zie de folders '[Verzorgend wassen voor professionals](#)' en '[Informatie Verzorgend wassen \(cliënten\)](#)'.
 - Monitor de voortgang en pas interventies aan waar nodig.
5. **Evaluatie na vier weken**
 - Zicht op zelfstandig wassen → bouw de zorg af.
 - Geen zicht op zelfstandig wassen → schakel een ergotherapeut in, wanneer dit nog niet is gebeurd. Geef dan de volgende informatie aan de ergotherapeut:
 - Hulpvraag en beperkingen.
 - Acties die al ondernomen zijn en resultaten.
 - Aanwezige hulpmiddelen.
 - Ergotherapeut sluit aan bij één of meerdere wasmomenten, observeert, analyseert, geeft advies, instrueert en start indien nodig de behandeling op.
 - Bespreek – wanneer van toepassing met de ergotherapeut erbij – de vervolgstappen met de cliënt en stelt SMART-doelen op tot maximum twaalf weken.
 - Geef indicatie af tot maximaal twaalf weken.
6. **Evaluatie na twaalf weken**
 - Sluit zorg af wanneer zelfstandigheid is bereikt.
 - Indien zelfstandigheid niet bereikt:
 - Stel SMART-doelen en afspraken bij indien nodig.
 - Stel indicatie op, op basis van resterende zorgbehoefte.
 - Bekijk eens per drie maanden of het nodig is doelen en afspraken bij te stellen. Zo ja, stel deze bij.
 - Communiceer duidelijk naar cliënt en eventuele mantelzorgers over vervolg.

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van

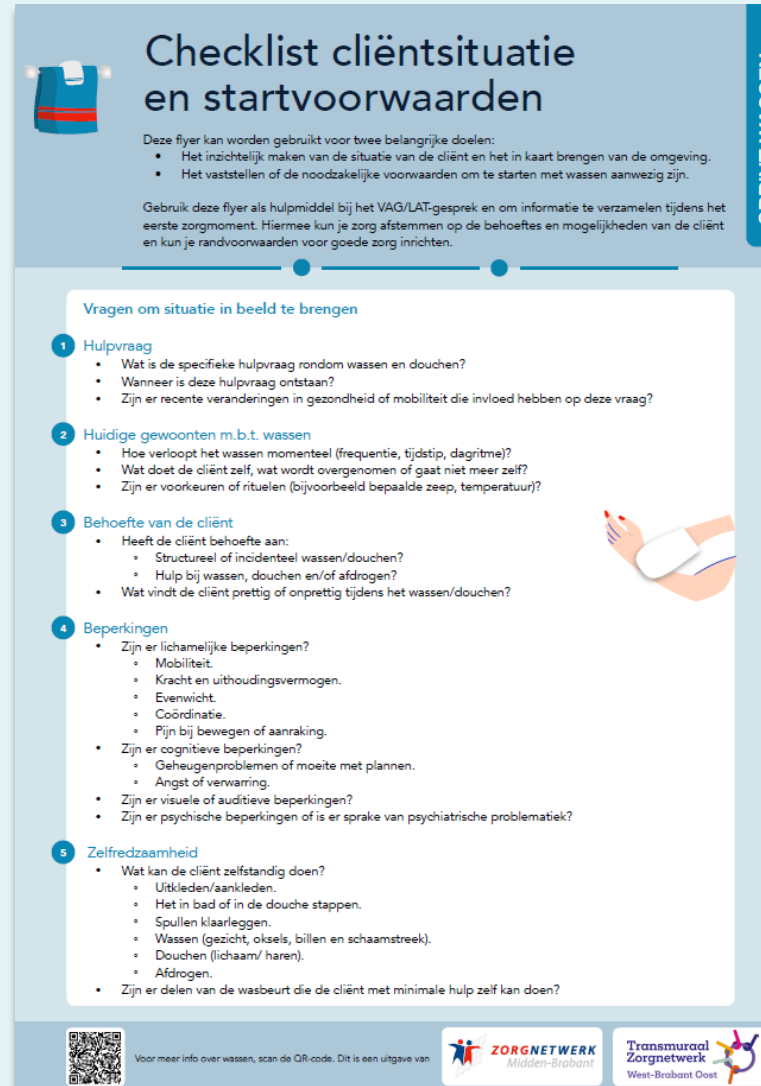
Checklist cliëntsituatie en Startvoorwaarden

Checklist

Checklist helpt om situatie in kaart te brengen zoals hulpvraag, gewoonte, beperkingen, aanwezige hulpmiddelen én mantelzorg.

Startvoorwaarden

1. Toegankelijke ruimte
2. Aanwezigheid van antislipmaterialen
3. Geen losse kabels, natte oppervlakken, of andere valrisico's
4. Veilige watertemperatuur, waterdruk en afvoer
5. Noodzakelijke hulpmiddelen

Checklist cliëntsituatie en startvoorwaarden

Deze flyer kan worden gebruikt voor twee belangrijke doelen:

- Het inzichtelijk maken van de situatie van de cliënt en het in kaart brengen van de omgeving.
- Het vaststellen of de noodzakelijke voorwaarden om te starten met wassen aanwezig zijn.

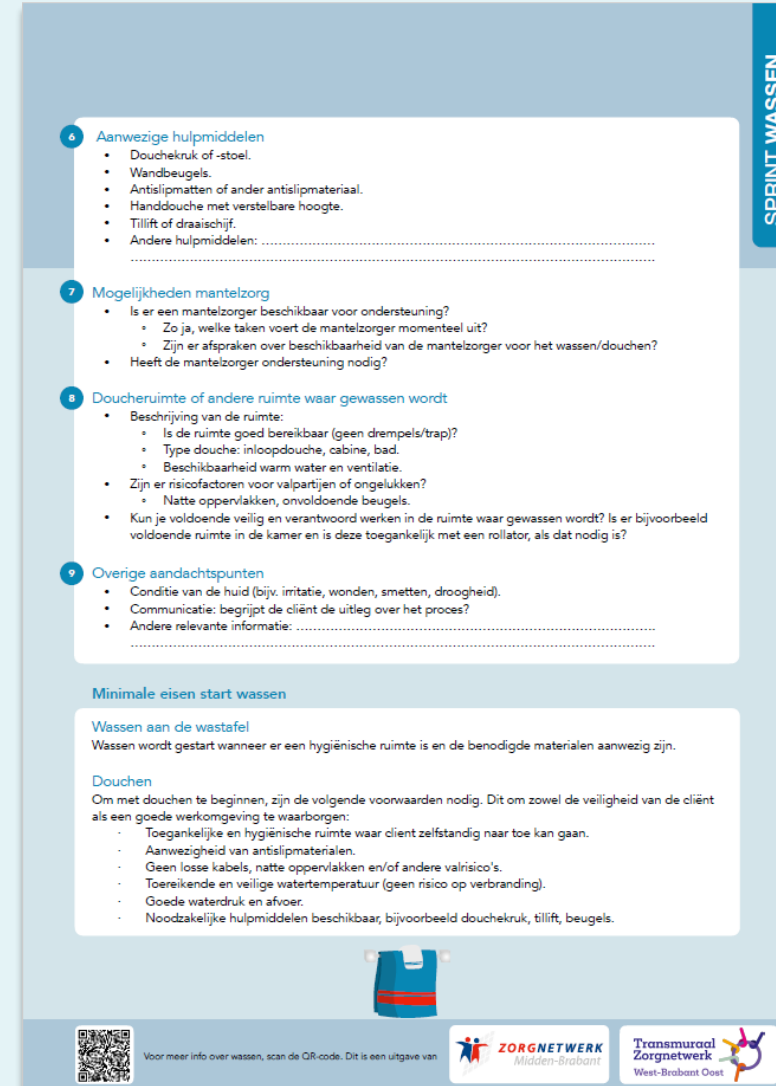
Gebruik deze flyer als hulpmiddel bij het VAG/LAT-gesprek en om informatie te verzamelen tijdens het eerste zorgmoment. Hiermee kun je zorg afstemmen op de behoeftes en mogelijkheden van de cliënt en kun je randvoorwaarden voor goede zorg inrichten.

Vragen om situatie in beeld te brengen

- 1 Hulpvraag**
 - Wat is de specifieke hulpvraag rondom wassen en douchen?
 - Wanneer is deze hulpvraag ontstaan?
 - Zijn er recente veranderingen in gezondheid of mobiliteit die invloed hebben op deze vraag?
- 2 Huidige gewoonten m.b.t. wassen**
 - Hoe verloopt het wassen momenteel (frequentie, tijdstip, dagritme)?
 - Wat doet de cliënt zelf, wat wordt overgenomen of gaat niet meer zelf?
 - Zijn er voorkeuren of rituelen (bijvoorbeeld bepaalde zeep, temperatuur)?
- 3 Behoeftes van de cliënt**
 - Heeft de cliënt behoefte aan:
 - Structureel of incidenteel wassen/douchen?
 - Hulp bij wassen, douchen en/of afdrogen?
 - Wat vindt de cliënt prettig of onprettig tijdens het wassen/douchen?
- 4 Beperkingen**
 - Zijn er lichamelijke beperkingen?
 - Mobiliteit.
 - Kracht en uithoudingsvermogen.
 - Evenwicht.
 - Coördinatie.
 - Pijn bij bewegen of aanraking.
 - Zijn er cognitieve beperkingen?
 - Geheugenproblemen of moeite met plannen.
 - Angst of verarring.
 - Zijn er visuele of auditieve beperkingen?
 - Zijn er psychische beperkingen of is er sprake van psychiatrische problematiek?
- 5 Zelfredzaamheid**
 - Wat kan de cliënt zelfstandig doen?
 - Uitkleden/aankleden.
 - Het in bad of in de douche stappen.
 - Spullen klaarleggen.
 - Wassen (gezicht, oksels, billen en schaamstreek).
 - Douchen (lichaam/ haren).
 - Afdrogen.
 - Zijn er delen van de wasbeurt die de cliënt met minimale hulp zelf kan doen?

SPRINT WASSEN

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van **ZORGNETWERK Midden-Brabant** en **Transmuraal Zorgnetwerk West-Brabant Oost**.

Checklist cliëntsituatie en startvoorwaarden

- 6 Aanwezige hulpmiddelen**
 - Douchekruk of -stoel.
 - Wandbeugels.
 - Antislipmatten of ander antislipmateriaal.
 - Handdouches met verstelbare hoogte.
 - Tillift of draaischijf.
 - Andere hulpmiddelen:
- 7 Mogelijkheden mantelzorg**
 - Is er een mantelzorgers beschikbaar voor ondersteuning?
 - Zo ja, welke taken voert de mantelzorgers momenteel uit?
 - Zijn er afspraken over beschikbaarheid van de mantelzorgers voor het wassen/douchen?
 - Heeft de mantelzorgers ondersteuning nodig?
- 8 Doucheruimte of andere ruimte waar gewassen wordt**
 - Beschrijving van de ruimte:
 - Is de ruimte goed bereikbaar (geen drempels/trap)?
 - Type douche: inlopdouche, cabine, bad.
 - Beschikbaarheid warm water en ventilatie.
 - Zijn er risicofactoren voor valpartijen of ongelukken?
 - Natte oppervlakken, onvoldoende beugels.
 - Kun je voldoende veilig en verantwoord werken in de ruimte waar gewassen wordt? Is er bijvoorbeeld voldoende ruimte in de kamer en is deze toegankelijk met een rollator, als dat nodig is?
- 9 Overige aandachtspunten**
 - Conditie van de huid (bijv. irritatie, wonden, smetten, droogheid).
 - Communicatie: begrijpt de cliënt de uitleg over het proces?
 - Andere relevante informatie:

Minimale eisen start wassen

Wassen aan de wastafel
Wassen wordt gestart wanneer er een hygiënische ruimte is en de benodigde materialen aanwezig zijn.

Douchen
Om met douchen te beginnen, zijn de volgende voorwaarden nodig. Dit om zowel de veiligheid van de cliënt als een goede werkomgeving te waarborgen:

- Toegankelijke en hygiënische ruimte waar cliënt zelfstandig naar toe kan gaan.
- Aanwezigheid van antislipmaterialen.
- Geen losse kabels, natte oppervlakken en/of andere valrisico's.
- Toereikende en veilige watertemperatuur (geen risico op verbranding).
- Goede waterdruk en afvoer.
- Noodzakelijke hulpmiddelen beschikbaar, bijvoorbeeld douche kruk, tillift, beugels.

SPRINT WASSEN

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van **ZORGNETWERK Midden-Brabant** en **Transmuraal Zorgnetwerk West-Brabant Oost**.

Standaard Wassen

Toolbox

Wijkverpleging

In deze standaard worden de regionale uitgangspunten weergegeven m.b.t.

- Frequentie
- Basiszorg tijdens wassen
- Basiszorg tijdens douchen
- Basiszorg opruimen
- Wat niet: make-up, styling haar, scheren benen, huidbehandeling

Standaard wassen

Basiszorg rondom wassen

Deze standaard beschrijft de zorg die wijkverpleging levert bij wassen. Daarbij is het uitgangspunt dat de wijkverpleging alleen de handelingen overneemt die de cliënt niet zelfstandig kan uitvoeren en die noodzakelijk zijn voor de hygiëne. Voor ondersteuning bij activiteiten die buiten deze standaard vallen, zoals haarverzorging, kan een mantelzorgverzorger, familielid of externe dienst worden ingeschakeld.

SPRINT WASSEN

Uitgangspunten frequentie

- Douchen of volledig wassen als cliënten niet kunnen douchen: maximaal twee keer per week.
- Wassen aan de wastafel: maximaal vijf keer per week.

Basiszorg tijdens wassen

- Gezicht en hals.
- Oksels.
- Schaamstreek en billen.

Basiszorg tijdens douchen

- Gezicht en hals.
- Oksels.
- Schaamstreek en billen.
- Handen en armen.
- Voeten en benen.
- Haar: wassen en kammen.
- Rug en bovenlichaam.
- Insmeren met lotion of barrière crème, wanneer medisch noodzakelijk (ook preventief om wonden/skintears te voorkomen).
- Scheren van gezicht (wanneer van toepassing). Een goed functionerend scheerapparaat moet aanwezig zijn.

Basiszorg m.b.t. opruimen

- Droogmaken van de vloer waar mogelijk op gelopen wordt.
- Uithangen handdoeken en washandjes.

Wat behoort niet tot de zorg van de wijkverpleging

De wijkverpleging voert geen taken uit die buiten de basiszorg vallen of niet direct noodzakelijk zijn voor hygiëne. Dit zijn in ieder geval:

- Make-up verwijderen of aanbrengen.
- Styling van het haar (bijvoorbeeld krullen, föhnen of vlechten).
- Scheren van benen of oksels (tenzij medisch noodzakelijk).
- Huidbehandelingen (bijvoorbeeld massage, scrubs of peeling).

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van

Tips per cliëntprofiel

Toolbox Wijkverpleging

Per cliëntprofiel worden tips gegeven die de wijkverpleging de eerste vier weken in kan zetten.

Er volgen nog 3 bijeenkomsten in maart/april waarin de tips nader worden toegelicht.

Voor iedereen geldt de inzet van mantelzorg, Verzorgend wassen en inzet douchekruk, waar nodig.

Clïëntprofielen en tips

Dit document introduceert zes type cliënten die beperkingen kunnen ervaren bij het wassen. Per type geven we praktische tips die de wijkverpleging in de eerste fase (vier weken) kan toepassen. Een cliënt kan meerdere beperkingen hebben. De volgende tips gelden voor iedere situatie.

- Mantelzorgers kunnen een waardevolle rol spelen in de ondersteuning bij het wassen.
- Verzorgend wassen is in elke situatie mogelijk. Meer informatie hierover vind je in de flyer [Informatie Verzorgend wassen voor professionals](#).
- Gebruik waar mogelijk een krukje. Dit kan het wassen van de cliënt vergemakkelijken.

1 Verlies van kracht, stijfheid, pijn en/of evenwicht

Clïëntkenmerken

- Bewegingsbeperkingen door gewrichtsstijfheid en pijn.
- Moeite met opstaan, bukken, bewegen en bereiken van onderbenen/voeten.
- Onzekerheid.
- Vaak afhankelijk van hulpmiddelen zoals wandelstok of rollator.

Denzell
Denzell is een gepensioneerde timmerman die altijd trots was op zijn kracht en zelfstandigheid. Door ernstige reuma zijn zijn gewrichten stijf en pijnlijk, waardoor opstaan en douchen moeilijk zijn. Evenwichtproblemen maken hem onzeker bij lopen zonder steun. Hij gebruikt een wandelstok of rollator, maar vindt het lastig te accepteren dat hij hulp nodig heeft bij dagelijkse handelingen.

Belangrijkste tips om toe te passen

- Gebruik een grote handdoek of badjas om af te drogen.
- Een antislipmat, antislippray of beugels kunnen uitgliden helpen voorkomen.
- Gebruik hulpmiddelen zoals een tenenwasser, lange borstel of douchestoel om alle lichaamsdelen te bereiken.
- Werk met bijvoorbeeld een fysiotherapeut aan de verbetering van kracht, flexibiliteit en/of evenwicht.
- Gebruik een lichaamsföhn zoals Lavicta.

Clïëntkenmerken

- Moeite met het bereiken van lichaamsdelen (rug, benen, voeten).
- Pijnlijke gewrichten door extra belasting.
- Problemen met langdurig staan onder de douche.
- Risico op smetten en huidletsel door onvoldoende drogen.

Maria
Maria is een weduwe die door haar overgewicht en beperkte mobiliteit moeite heeft zichzelf volledig te wassen. Ze kan moeilijk bij haar rug, benen, schaamstreek en voeten. Het tillen van haar armen is zwaar door de belasting op haar gewrichten en spieren. Door haar artrose is bewegen pijnlijk, en beperkt. Daarnaast heeft Maria moeite om langere tijd rechtop te blijven staan onder de douche, en heeft moeite haar balans te houden.

Belangrijkste tips om toe te passen

- Gebruik een grote handdoek of badjas om af te drogen.
- Droog een cliënt liggend op bed af, of laat een cliënt dit zelf doen. Zo kun je goed bij de plooiën komen.
- Gebruik hulpmiddelen zoals een tenenwasser, lange borstel of douchestoel om alle lichaamsdelen te bereiken.
- Antislipmaterialen, beugels en/of een douchestoel kunnen het valrisico verkleinen.
- Gebruik een lichaamsföhn zoals Lavicta.

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van **ZORGNETWERK Midden-Brabant** en **Transmuraal Zorgnetwerk West-Brabant Oost**.

SPRINT WASSEN

SPRINT WASSEN

2 Overgewicht

Clïëntkenmerken

- Moeite met het bereiken van lichaamsdelen (rug, benen, voeten).
- Pijnlijke gewrichten door extra belasting.
- Problemen met langdurig staan onder de douche.
- Risico op smetten en huidletsel door onvoldoende drogen.

Maria
Maria is een weduwe die door haar overgewicht en beperkte mobiliteit moeite heeft zichzelf volledig te wassen. Ze kan moeilijk bij haar rug, benen, schaamstreek en voeten. Het tillen van haar armen is zwaar door de belasting op haar gewrichten en spieren. Door haar artrose is bewegen pijnlijk, en beperkt. Daarnaast heeft Maria moeite om langere tijd rechtop te blijven staan onder de douche, en heeft moeite haar balans te houden.

Belangrijkste tips om toe te passen

- Gebruik een grote handdoek of badjas om af te drogen.
- Droog een cliënt liggend op bed af, of laat een cliënt dit zelf doen. Zo kun je goed bij de plooiën komen.
- Gebruik hulpmiddelen zoals een tenenwasser, lange borstel of douchestoel om alle lichaamsdelen te bereiken.
- Antislipmaterialen, beugels en/of een douchestoel kunnen het valrisico verkleinen.
- Gebruik een lichaamsföhn zoals Lavicta.

Clïëntkenmerken

- Denk dat hij al gedoucht heeft.
- Verget de volgorde van de stappen in het wasproces.
- Initiatiefverlies.
- Heeft moeite met de handelingen en hulpmiddelen (aproxie).
- Angst voor douchen.
- Frustratie bij het uitvoeren van dagelijkse taken.

Kees
Kees is een gepensioneerde leraar met beginnende dementie. In de badkamer weet hij vaak niet meer welke stappen hij moet nemen om zich te wassen. Soms vergeet hij zelfs waarom hij daar is. Dit leidt tot frustratie en boosheid.

Belangrijkste tips om toe te passen

- Werk met pictogrammen, foto's of een duidelijke **instructiekaart**. Iedere cliënt heeft eigen gewoonte en volgorde van handelingen. Maak een instructiekaart die hierbij aansluit.
- Haal overbodige prikkels weg zoals meerdere shampooflessen of verzorgingsproducten.
- Zet hulpmiddelen in om een dagstructuur aan te brengen, zoals BBrain, dementieklak of Tessa. Deze zijn te verkrijgen bij o.a. de thuiszorgwinkel. Sommige zorgorganisaties hebben contracten voor dergelijke producten (zoals Mobile Care).

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van **ZORGNETWERK Midden-Brabant** en **Transmuraal Zorgnetwerk West-Brabant Oost**.

SPRINT WASSEN

SPRINT WASSEN

om te vallen

4 Cognitieve problemen

Beperkte energiebalans

Terminale fase

SPRINT WASSEN

SPRINT WASSEN

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van

Tips voor de wijkverpleging per cliëntprofiel (1)

Bewegings-
beperking
door verlies
kracht,
stijfheid, pijn
of evenwicht

Mensen met
overgewicht

Cognitieve
problemen

- Afdrogen met grote handdoek of badjas
- Antislipmaterialen en beugels
- Hulpmiddelen om lichaam te bereiken, zoals tenenwasser
- Lichaamsföhn, zoals Lavicta
- Inzet fysio om kracht of flexibiliteit te krijgen
- Liggend op bed afdrogen om zo goed bij plooiën te komen

- Werken met picto's of foto's
- Overbodige prikkels weghalen
- Inzet hulpmiddelen voor dagstructuur (Bbrain, tessa, dementieklok)

Tips voor de wijkverpleging per cliëntprofiel (2)

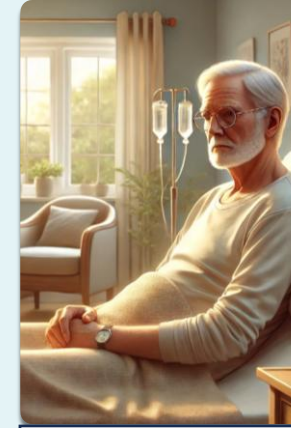
Angst om te vallen

- Voor en na douchen bellen
- Douchen met iemand in huis
- Inzet beeldbelteam
- Valdetectie
- Antislipmaterialen
- Valpreventieprogramma

Beperkte energiebalans

- Douchestoel of – kruk
- Grote handdoek of badjas om af te drogen
- Lichaamsföhn
- Deur open laten staan voor ventilatie
- Klein temperatuurverschil lucht en water
- Zelf vast uitkleden -> energie verdelen
- Verbeteren conditie

Terminale fase

- Hoog-laag bed of glijlaken
- Shampoo Cap
- Haarwasbak

Samen naar een nieuwe aanpak wassen

Toolbox Wijkverpleging

Verandering kan stuiten op weerstand.

Bij cliënten of collega's.

Deze hand-out geeft tips om hiermee om te gaan.

Samen naar een nieuwe aanpak wassen

SPRINT WASSEN

Waarom een nieuwe aanpak?

Het aantal ouderen neemt toe. Zij wonen langer thuis, leven langer en krijgen te maken met steeds complexere (gezondheids)problemen. Hierdoor groeit de vraag naar zorg, terwijl er steeds minder professionals en mantelzorgers beschikbaar zijn. Om goede zorg te blijven bieden, gaan we anders en efficiënter werken. Daarom ontwikkelen we nieuwe klantreizen, zoals de klantreis Wassen. Deze heeft drie doelen:

1. Zelfstandigheid vergroten door cliënten te stimuleren zoveel mogelijk zelf te doen. Dit versterkt ook hun eigenwaarde.
2. Goede zorg leveren door te focussen op wat écht nodig is voor de hygiëne en gezondheid van de cliënt.
3. Tijd van de professional efficiënt gebruiken, zodat er meer tijd overblijft voor cliënten met complexere zorgvragen.

De nieuwe aanpak draait niet om minder doen maar om slimmer doen. Het gaat om samenwerken, vertrouwen om elkaars expertise, en altijd in gesprek blijven met de cliënt.

Wat gaat er dan veranderen?

De nieuwe klantreis Wassen start met duidelijke informatie vanuit de verwijzer en een eenduidige boodschap binnen de hele keten: *"Wat u zelf kunt, doet u zelf"*.

De wijkverpleging brengt vervolgens de situatie van de cliënt uniform in kaart, waarna een indicatie voor vier weken wordt afgegeven.

Regionaal is afgesproken wat we wel en niet onder wassen verstaan. Namelijk twee keer per week douchen en maximaal vijf keer per week wassen.

Er zijn randvoorwaarden opgesteld voor veilig en fysiek verantwoord wassen. We houden ons aan deze randvoorwaarden en starten pas als er aan deze randvoorwaarden wordt voldaan.

Gedurende vier weken geeft de wijkverpleging tips en zet concrete hulpmiddelen en technologie in om de cliënt richting zelfstandigheid te begeleiden, eventueel met ondersteuning van de mantelzorger.

Indien zelfstandig wassen na vier weken nog niet haalbaar is, wordt een ergotherapeut ingeschakeld. Bij de LAT-aanpak (Langer Actief Thuis) gebeurt dit al eerder. De ergotherapeut kan adviseren, de wijkverpleging instrueren, materialen aanschaffen of een behandeling starten.

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van

Verandering kan weerstand opleveren

Anders werken kan weerstand oproepen bij collega's, cliënten en/of hun mantelzorgers. Met behulp van deze flyer bieden we je handreikingen om hierover het gesprek aan te gaan en geven we antwoord op veel gestelde vragen.

Tips om weerstand te verminderen

- Communiceer open en eerlijk met cliënten. Leg duidelijk uit waarom deze aanpak wordt ingezet, en luister actief naar hun zorgen en suggesties. Benadruk ook dat het juist iets oplevert voor de cliënt zelf. Zij kunnen binnenkort zonder hulp hun normale activiteiten en leven continueren.
- Zorg dat het team op één lijn zit. Eenduidige communicatie naar cliënten is cruciaal.
- Bespreek weerstand openlijk binnen het team en deel ervaringen en praktische tips met elkaar.
- Benoem de voordelen voor collega's. Leg uit dat deze aanpak niet alleen bijdraagt aan het welzijn van cliënten, maar ook de fysieke belasting voor zorgprofessionals vermindert.

Antwoorden op veelvoorkomende vragen:

"De cliënt zal dit niet willen."

Veel cliënten waarderen het als hun zelfstandigheid zoveel mogelijk wordt behouden, mits dit goed wordt uitgelegd. Bespreek de voordelen, zoals meer comfort en controle, en kijk samen naar haalbare stappen. Kleine veranderingen kunnen vaak al een groot verschil maken.

"Het voelt alsof we tijd besparen ten koste van de cliënt."

De tijd die wordt bespaard, wordt juist ingezet voor cliënten met complexere zorgbehoeften, zoals mensen in een terminale fase. Dit helpt om de zorg toegankelijk te houden voor iedereen.

"Dan is er niemand om een oogje in het zeil te houden."

Toezicht houden is niet de primaire taak van de wijkverpleging. Samen met de cliënt en hun netwerk kan worden gekeken hoe dit anders kan worden georganiseerd, bijvoorbeeld via mantelzorgers of welzijnsdiensten.

"Mensen gaan vereenzamen."

Hoewel sociaal contact belangrijk is, valt dit buiten de kerntaken van de wijkverpleging. Samen met mantelzorgers en/of welzijnsorganisaties kan worden gezocht naar manieren om sociaal isolement te voorkomen, bijvoorbeeld door het netwerk in te schakelen of buurtinitiatieven te betrekken.

SPRINT WASSEN

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van

Verzorgend wassen, Informatie voor professionals

Folder over:

- Werkwijze
- Voordelen voor cliënten en professionals
- Kosten
- Impact milieu

Toolbox Wijkverpleging

Verzorgend wassen Informatie voor professionals

SPRINT WASSEN

Verzorgend wassen gebeurt met speciale washandjes en wordt ook wel wassen-zonder-water genoemd. Met deze methode kan een cliënt worden gewassen zonder water en zeep. Afdrogen is nauwelijks nodig, omdat de lotion in de washandjes snel opdroogt. Verzorgend wassen biedt een effectieve reiniging en verzorging van de huid.

Voordelen voor de cliënt

- Het vergroot de zelfredzaamheid. De cliënt kan zich makkelijker (deels) zelf wassen.
- Het is minder belastend. De cliënt hoeft minder te draaien, wat prettig is bij vermoeidheid of pijn.
- De cliënt houdt meer energie over voor andere activiteiten.
- Een gevoelige huid hoeft vaak niet meer ingesmeerd te worden met olie of zalf.
- Regelmatig gebruik kan de huidconditie verbeteren.

Voordelen voor de zorgprofessional

- Minder tillen, draaien en langdurig gebogen staan.
- Minder kans op allergieën door het vermijden van water en zeep.
- Onderzoek toont aan dat Verzorgend wassen gemiddeld tien minuten per wasbeurt bespaart.

Voor wie is Verzorgend wassen geschikt?

Iedere cliënt kan gebruik maken van Verzorgend wassen. De keuze ligt altijd bij de cliënt.

Hoe werkt Verzorgend wassen?

- De cliënt wordt gewassen met een speciaal washandje. Afdrogen is meestal niet nodig, behalve soms in huidplooiën waar de huid droog gedept kan worden.
- Er zijn verschillende merken washandjes, meestal verpakt per 5 tot 8 stuks.
- Gebruik bij iedere wasbeurt een nieuw pakje en bewaar geen geopende verpakkingen. Gebruik een pakje nooit voor meerdere cliënten.
- De washandjes worden op kamertemperatuur gebruikt en kunnen desgewenst opgewarmd worden in de magnetron (750-800 Watt, 45 seconden).
- Wassen kan op bed of bij de wastafel, afhankelijk van de conditie en voorkeur van de cliënt.
- Gebruik per lichaamsdeel een schone kant van het washandje. De ogen worden niet gewassen.
- Gooi gebruikte washandjes in de afvalbak.

Kosten van verzorgend wassen

De kosten per wasbeurt liggen tussen de €1,00 en €2,00. In sommige organisaties worden de kosten door de zorgverzekeraar vergoed, terwijl in andere gevallen de cliënt deze zelf moet betalen.

Duurzaamheid en milieu-impact

Onderzoek toont aan dat wassen-zonder-water minder belastend is voor het milieu dan traditioneel wassen met water en zeep.

Deze informatie is gebaseerd op de flyer van Verzorgend wassen van ZonMw, Radboudumc, Vilans en V&VN. Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van

Toolbox voor professionals en cliënten

Clënten

- Persoonlijk plan wassen
- Instructiekaart douchen
- Websites met tips wassen
- Informatie Verzorgend wassen

T.b.v. wijkverpleging

- Werkwijze wijkverpleging
- Checklist clientsituatie en startvoorwaarden wassen
- Standaard wassen
- Tips per cliëntprofiel
- Samen naar een nieuwe aanpak wassen
- Verzorgend wassen voor professionals

Ergotherapeuten

- Werkwijze ergotherapeuten
- Hulpmiddelen bij wassen
- Overzicht vergoedingen en verwijsbrieven

Overige

- Werkwijze verwijzers
- Boodschap voor alle professionals

Werkwijze ergotherapeut

De ergotherapeut ontvangt een verwijzing:

- Als tijdens het Langer Actief Thuis (LAT)-gesprek of Verpleegkundige Advies Gesprek (VAG) wordt vastgesteld dat (complexe) beperkingen de zelfredzaamheid bij wassen belemmeren.
- Wanneer na vier weken ondersteuning bij het wassen door de wijkverpleging, onvoldoende vooruitgang is geboekt in het zelfstandig wassen.

Informatie vanuit wijkverpleging naar ergotherapeut

- De ergotherapeut ontvangt vooraf informatie over:
 - Hulpvraag en beperkingen.
 - Acties die al ondernomen zijn en resultaten.
 - Aanwezige hulpmiddelen.
- De manier waarop de ergotherapeut informatie ontvangt (Silo, mail, telefonisch) is afhankelijk van de lokale afspraken.

1 Observatie cliëntsituatie

- De ergotherapeut sluit aan bij één of meerdere was-momenten met wijkverpleging en cliënt. Waar relevant met de mantelzorg(er) erbij.
- De ergotherapeut observeert:
 - Motorische vaardigheden (evenwicht, kracht, transfers/verplaatsing).
 - Cognitieve vaardigheden (volgorde van handelingen, geheugen, begrip van instructies, gebruik voorwerpen, hygiëne in acht houden) en lerend vermogen.
 - Omgeving (doucheruimte, veiligheid, toegankelijkheid).
 - Aanwezige hulpmiddelen en het gebruik ervan.

2 Analyse, advies en/of instructie

De ergotherapeut bepaalt na observatie en analyse wat nodig is voor de stap naar zelfstandig wassen:

- Advies aan de cliënt.
- Aanschaf hulpmiddelen en/of technologie.
- Advies en/of instructie aan de mantelzorg(er).
- Instructie voor de wijkverpleging.
- Behandeling van de cliënt zelf.

Daarbij wordt gekeken naar de volgende thema's:

- 1. Cliënt**
 - Technieken en strategieën voor efficiënter wassen.
 - Energiebehoudende technieken.
- 2. Omgevingsniveau**
 - Inrichting van de doucheruimte.
 - Beugels en antislipmaterialen.
 - Aanpassingen die veiligheid vergroten (bijvoorbeeld thermostaatkraan, verlichting).
- 3. Hulpmiddelen**
 - Advies m.b.t. hulpmiddelen zoals tenenwasser, lange borstel, douchestoel en andere hulpmiddelen zoals te vinden op het [Overzicht hulpmiddelen](#).

Informatie over vergoeding van hulpmiddelen en de aanvraagformulieren vind je op [deze pagina](#).

3 Wanneer behandeling wordt ingezet: evaluatie en monitoring door ergotherapeut

- Na vier weken: eerste evaluatie met cliënt en waar relevant met mantelzorg(er) en/of wijkverpleging.
- Na twaalf weken: eindevaluatie met cliënt en waar relevant met mantelzorg(er) en/of wijkverpleging om gezamenlijk vervolgstappen te bepalen.

SPRINT WASSEN

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van

De stappen in de klantreis toegelicht voor de ergotherapeuten.

Toolbox

Ergotherapeuten

Hulpmiddelen bij wassen

Hulpmiddelen bij wassen

SPRINT WASSEN

Dit document biedt een overzicht van hulpmiddelen die een ergotherapeut kan inzetten om het wassen gemakkelijker, veiliger en efficiënter te maken. Het overzicht is niet uitputtend, maar geeft een beeld van de mogelijkheden die beschikbaar zijn om cliënten te ondersteunen bij deze dagelijkse handeling.

1 Verlies van kracht, stijfheid, pijn en/of evenwicht

Clïëntkenmerken

- Bewegingsbeperkingen door gewrichtsstijfheid en pijn.
- Moeite met opstaan, bukken, bewegen en bereiken van onderbenen/voeten.
- Onzekerheid.
- Vaak afhankelijk van hulpmiddelen zoals wandelstok of rollator.

2 Overgewicht

Clïëntkenmerken

- Moeite met het bereiken van lichaamsdelen (rug, benen, voeten).
- Pijnlijke gewrichten door extra belasting.
- Problemen met langdurig staan onder de douche.
- Risico op smetten en huidletsel door onvoldoende drogen.

Hulpmiddelen om in te zetten bij mensen met deze problemen

- Douchestoel, douchebak, wandbeugel, badplank.
- Losse douchekop-houder, kraan- of doucheslangverlengstuk.
- Waterdruk- of temperatuurregelaars.
- Washulp, zoals de lange borstel, tenenwasser, rugschrobband, ergonomische spons, spons op steel, etc.
- Dispensers voor shampoo en zeep.
- Antislipmat of antislipspray.
- Afdrooghulp, zoals afdrooghandschoen, grote handdoek, badjas, afdroogspons op steel, etc.
- Hulpmiddel om lotion aan te brengen.
- Lichaamsföhn, zoals de Lavicta.
- Badlift of andere tillift.
- Douche-wc.

3 Angst om te vallen

Clïëntkenmerken

- Onzekerheid.
- Angst bij zelfstandig douchen.
- Eerdere valincidenten.

Hulpmiddelen om in te zetten

- Douchestoel, douchebak, wandbeugel, badplank.
- Antislipmat of antislipspray.
- Valdetectie, zoals de inzet van de seniorenwatch, personenalarmering of de BlueLine.

4 Cognitieve problemen

Clïëntkenmerken

- Denkt zich reeds gedocht te hebben.
- Vergeet de volgorde van de stappen in het wasproces.
- Initiatieverlies.
- Moeite met de handelingen en hulpmiddelen (apraxie).
- Angst voor douchen.
- Frustratie bij het uitvoeren van dagelijkse taken.

Hulpmiddelen om in te zetten

- Douchestoel, douchebak, wandbeugel, badplank.
- Visuele ondersteuning d.m.v. foto's of picto's zoals de [instructiekaart douchen](#).
- Slimme verlichting met bewegingssensoren.
- Kleurgecodeerde kranen (voor warm/koud), automatische waterstopssystemen, temperatuurbeveiliging.
- Inzet hulpmiddelen om dagstructuur aan te geven zoals BBrain, dementieklok, Tessa.

5 Beperkte energiebalans

Clïëntkenmerken

- Beperkte fysieke belastbaarheid.
- Uitputting na inspannende handelingen zoals wassen.
- Noodzaak om activiteiten zorgvuldig te plannen.

Hulpmiddelen om in te zetten

- Douchestoel, douchebak, wandbeugel, badplank.
- Inzet grote handdoek of badjas om makkelijk af te drogen.
- Lichaamsföhn, zoals de Lavicta.
- Hulpmiddelen zoals bij andere type cliënten, wanneer het gebruik ervan energie bespaart.

6 Terminale fase

Clïëntkenmerken

- Zeer beperkte mobiliteit en bedlegerigheid.
- Gebrek aan energie voor dagelijkse handelingen.
- Afhangelijkheid van zorgverleners voor persoonlijke verzorging.
- Behoeft aan respectvolle en waardige zorg, met minimale inspanning.

Hulpmiddelen om in te zetten

- Glijjaken.
- Shampoo-cap.
- Inzet haarwasbak om de haren op bed te kunnen wassen.
- Douche-in-bed systeem zoals Rubis en Bedoumat.

Meer hulpmiddelen en technologie zijn te vinden op de website hulpmiddelenwijzer.nl

SPRINT WASSEN

Per cliëntprofiel zijn de hulpmiddelen in kaart gebracht die door de ergotherapeut ingezet kunnen worden.

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van

Toolbox

Ergotherapeuten

Overzicht vergoedingen en verwijsbrieven

Vergoeding ADL-Hulpmiddelen

Wat krijgt u vergoed?

ADL-hulpmiddelen zijn hulpmiddelen voor algemene dagelijkse levensverrichtingen. U kunt deze gebruiken om dagelijkse handelingen te vergemakkelijken. Indicaties voor ADL-hulpmiddelen zijn ernstige gewichtsaandoeningen of neurologische aandoeningen. ADL-hulpmiddelen worden voorgeschreven door een ergotherapeut.

Het gaat om kleine hulpmiddelen die nodig zijn:

- om uzelf te kunnen wassen en afdrogen
- om uzelf te kunnen aankleden
- voor bezoek aan het toilet
- bij het koken en eten
- om te voorkomen dat grote hulpmiddelen vanuit de Zorgverzekeringswet noodzakelijk zijn

Hebt u een aanvullende verzekering en hebt u langer dan 6 maanden ADL-hulpmiddelen nodig? Dan krijgt u een vergoeding hiervoor.

In onderstaande tabel is te lezen welk budget uw aanvullende verzekering per jaar ter beschikking stelt.

Aanvullende verzekering	Vergoeding
Start	Geen vergoeding
Basis	€ 70,- per jaar
Plus	€ 70,- per jaar
Top	€ 70,- per jaar
Jongeren	Geen vergoeding
Gezinnen	Geen vergoeding
50+	€ 100,- per jaar

Hoe werkt het?

ADL-hulpmiddelen kunt u aanschaffen bij een thuiszorgwinkel of bij een winkels als IKEA of Action het product goedkoper leveren. Hi na indiening.

Daarnaast is er een verwijzing van uw ergotherapeut nodig. Dit kunt u ergotherapeut bespreken.

Lijst met ADL-hulpmiddelen (algemene dagelijkse levensverrichtingen)

- **aangepast hantek**
- **aangepaste keukenartikelen** zoals openers en **knopdeur**
- **aankleedhulpen**:
 - o **aankleedstok**
 - o **leg-angst**
 - o **knopenhaak**
 - o **OPVOERDEK**
 - o **schraag** en sok aantrek hulp
 - o **oefenwastopdoek**
 - o **sluip** (elastische veters)
 - o **OPVOERDEK** (schoenveters)
- **antidecubitus** materialen:
 - o **hoofdkussen** bij decubitus aan het oor, ringkussen
 - o **zitkussen** bij pijnklachten aan stuit of zitbeenderen
- **antistiek** tegelspray
- **antistiek** vloermat
- **antistiek** wasdoek en washand
- **OPVOERDEK** (Handvatverdikking)
- **OPVOERDEK**
- **antistiek**
- **OPVOERDEK** drinkbeker met tuitdeksel
- **OPVOERDEK** hand (griper)
- **hulpmiddel** voor het hanteren van deursleutel
- **knopendrainer**
- **losse tuitvoetdoek**
- **OPVOERDEK**
- **persoonlijke verzorging**:
 - o **OPVOERDEK**
 - o **aangepaste** kam en haarborstel (maar niet: **OPVOERDEK** en losse haarwasbak)
 - o **aangepaste** nagelhulpmiddelen
 - o **aangepaste** hulpmiddelen voor voetverzorging
 - o **losse** aanbrenghulp
 - o **shampoo** cap
 - o **teemwasser** op verlengde steel
- **sta-op** zitkussen
- **OPVOERDEK** Belt **OPVOERDEK** (griper veiligheidsgordel auto)
- **toiletrolhouder** met 1 hand te bedienen
- **toiletrolhouder**/spoelbril
- **tubushouder**
- **tuubhulp** met handkleem
- **urine** **OPVOERDEK** (Derby P Guard)
- **OPVOERDEK**:
 - o **bedverwarming**
 - o **OPVOERDEK**
- **verhogemmat**
- **OPVOERDEK**:
 - o **losse** **OPVOERDEK**, **OPVOERDEK**, **OPVOERDEK**
 - o **OPVOERDEK** kussen
 - o **draaichuiskussen**

Kijk voor meer informatie online op: www.cz.nl/vergoedingen/adl-hulpmiddelen

Verwijsbrief ergotherapeut
 ADL-Hulpmiddelen

Gezinsgegevens

Voorletters(n): _____

Geboortedatum: _____

Street en huisnummer: _____

Postcode en woonplaats: _____

Telefoonnummer: _____

Medische diagnose

Omrichting aangevraagd hulpmiddel

Toelichting aanvraag (welke beperkingen dreven door het hulpmiddel opheffen te worden?)

Verklaring ergotherapeut

Praktijk/organisatie: _____

AGB code: _____

Afzet: _____

Naam **persoon**: _____

Telefoonnummer: _____

(K verifiëren dat de genoemde verzekerde bekend is met toepassing van de aangevraagde hulpmiddelen en dat hij gebruik wenst te maken van de verzekerde dienst op aangevraagde tijdstip te verkrijgen is.)

Datum: _____

Handtekening ergotherapeut: _____

Er zijn overzichten gemaakt van de mogelijkheden tot vergoeding van hulpmiddelen per zorgverzekeraar.

En ook de verwijsbrieven voor hulpmiddelen zijn verzameld.

Werkwijze verwijzers

De stappen in de klantreis worden voor de verwijzer nader toegelicht.

Toolbox

Overig

Werkwijze verwijzer

SPRINT WASSEN

Verwijzer:

- 1 Stel vast dat er behoefte is aan ondersteuning bij wassen.

Geef aan bij de cliënt:

- 2 "De wijkverpleging komt bij u langs om te inventariseren wat er nodig is zodat u zichzelf weer kunt wassen. En ondersteunt u om dit te bereiken".
 - Benadruk dat de wijkverpleging het wassen niet overneemt en dat de wijkverpleging bepaalt welke zorg en ondersteuning vanuit hen geboden wordt.
 - Maak géén afspraken over de inzet van de zorg.
 - Geef aan dat de cliënt zelf contact kan opnemen met de wijkverpleging.

Of

- 3 Regel een directe verwijzing (telefonisch, via zorgdomein of fysiek).
Verstrek bij de directe verwijzing de volgende informatie aan de wijkverpleging.
 - A. Gegevens cliënt.
 - B. Medische noodzaak.
 - C. Hulpvraag.
 - D. Eventuele bijzonderheden.

Waarom een nieuwe aanpak?

Het aantal ouderen neemt toe. Zij wonen langer thuis, leven langer en krijgen te maken met steeds complexere (gezondheids)problemen. Hierdoor groeit de vraag naar zorg, terwijl er steeds minder professionals en mantelzorgers beschikbaar zijn.

Om goede zorg te blijven bieden, moeten we anders en efficiënter werken. Daarom ontwikkelen we nieuwe klantreizen, zoals de klantreis Wassen. Deze klantreis heeft drie doelen:

1. Goede zorg leveren door te focussen op wat écht nodig is voor de hygiëne en gezondheid van de cliënt.
2. Zelfstandigheid vergroten door cliënten te stimuleren zoveel mogelijk zelf te doen, wat ook hun eigenwaarde versterkt.
3. Tijd van de professional efficiënt gebruiken, zodat er meer tijd overblijft voor cliënten met complexere zorgvragen.

De nieuwe aanpak draait niet om minder doen maar om slimmer doen. Het gaat om samenwerken, vertrouwen op elkaars expertise, en altijd in gesprek blijven met de cliënt.

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van

Boodschap professionals

Toolbox

Overig

De boodschap voor professionals:

- Beweging naar zelfredzaamheid
- Vroegtijdig nadenken over de oude dag

Boodschap voor professionals

Samen werken aan zelfredzaamheid: de toekomst van zorg begint bij ons!

De samenleving staat voor grote uitdagingen. De behoefte aan zorg groeit, maar het aantal zorgprofessionals neemt af. Dit vraagt om een andere manier van denken en werken. Daarom slaan zorgorganisaties in de regio Midden-Brabant en West-Brabant-Oost de handen ineen om de zorg anders en toekomstbestendig in te richten. Van wijkverpleging en ziekenhuizen, tot huisartsen, ergotherapeuten, verzorgers en leveranciers.

Zelfredzaamheid als kernwaarde

Zelf aankleden, tandenpoetsen, wassen, medicijnen innemen – het zijn dagelijkse handelingen die voor velen vanzelfsprekend zijn. Maar voor onze cliënten en patiënten is dit niet altijd zo eenvoudig. Als zorgprofessionals willen we graag helpen, maar wat als we hen de vrijheid kunnen geven om dit zo lang mogelijk zelf te doen? Zelfredzaamheid stelt mensen in staat langer zelfstandig te blijven en de regie over hun eigen leven te behouden.

De nieuwe werkwijze: wat u zelf kunt, doet u zelf

In samenwerking met alle betrokken zorgorganisaties hebben we onderzocht hoe we zelfstandigheid en eigen regie kunnen vergroten bij het wassen. Onze boodschap in de hele keten is helder:

'Wat u zelf kunt, doet u zelf.'

Waarom is dit belangrijk?

Wanneer mensen in staat zijn om dagelijkse handelingen zelfstandig uit te voeren, versterkt dit de zelfredzaamheid en vrijheid. Bovendien draagt het bij aan het zelfvertrouwen en kwaliteit van leven. Tegelijkertijd zorgt het voor een efficiënter gebruik van de beschikbare zorgcapaciteit. Zorgprofessionals krijgen meer ruimte om zich te richten op cliënten die niet zonder zorg kunnen.

Een gezamenlijke beweging

De sprint Wassen maakt deel uit van een grotere beweging waarin zelfredzaamheid en op tijd nadenken over de oude dag centraal staan. Dit is niet alleen belangrijk voor cliënten, maar ook voor zorgprofessionals. Door samen te werken, kennis te delen en een gezamenlijke aanpak te hanteren, creëren we een toekomst waarin zelfredzaamheid en zorg hand in hand gaan. Uiteraard blijven we er altijd voor degenen die om medische of andere redenen niet de stap naar volledig zelfstandig wassen kunnen zetten.

Laten we samen werken aan een toekomst waarin zorg mensgericht, toegankelijk en efficiënt is.

Voor meer info over wassen, scan de QR-code. Dit is een uitgave van

Programma vandaag

Schetsen kader nieuwe klantreis Wassen

Nieuwe klantreis

Toelichting ontwikkelde materialen

➔ Hoe nu verder?

Hoe nu verder?

- We gaan DOEN! Waar nodig stellen we bij.
- De materialen kunnen daarin ondersteunen. Een aantal worden nog opgestuurd.
- Nieuwsberichten worden verspreid om collega's mee te nemen.
- Sluit aan bij de bijeenkomst hulpmiddelen (voor wijkverpleging, uitnodiging volgt):
 - Vrijdag 21 maart om 9 uur in Dongen
 - Woensdag 2 april 16 uur, online
 - Donderdag 10 april 13 uur, online
- Wordt ambassadeur en neem je eigen collega's hierin mee.

Alleen samen kunnen we het verschil gaan maken!

Vragen?

Ellen Struijcken
e.struijcken@zmbr.nl
06 – 43 26 70 40

Toolbox
met materialen

<https://samenrichtinggeven.nl/actielijnen/juiste-zorg-op-de-juiste-plek/anders-werken-bij-wassen/>

Live op 1 maart 2025